

‘इति’ उपन्यासको शैलीवैज्ञानिक अध्ययन

शोधार्थी

कविता रेग्मी

क्याम्पस क्रमाङ्क र शैक्षिक वर्ष: १०३ (२०६८/०६९)

त्रि.वि. दर्ता नं. : ९-२-२१८-४९९-२००५

दोस्रो वर्षको परीक्षा क्रमाङ्क : २१८००४० (२०६९)

नेपाली भाषा शिक्षा विषयमा स्नातकोत्तर उपाधिका निमित्त प्रस्तुत शोधपत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय

शिक्षाशास्त्र सङ्काय

नेपाली भाषाशिक्षा विभाग

जनता बहुमुखी क्याम्पस

इटहरी, सुनसरी

२०७९

स्वयंघोषणा

म शोधार्थी कविता रेग्मी यो प्रतिबद्धता जाहेर गर्दछु- शोधपत्र कहीं कतैबाट साभार गरिएको छैन । यदि कहीं कतैबाट हुबहु नक्कल गरेको प्रमाणित भए त्यसबाट आउने सबैखाले परिणामहरूको सामना गर्ने प्रतिबद्धता गर्दछु । कुनै स्रष्टाका सामग्री हुबहु सारेको स्थानमा गर्ने टिप्पणीको प्रयोग गरिएको छ । तसर्थ यो शोधपत्र नितान्त मौलिक भएको स्वयंघोषणा व्यक्त गर्दछु ।

वि.सं.: २०७९/०२/२६

इ.सं. : ९ जून २०२२

शोधार्थी

कविता रेग्मी

जनता बहुमुखी क्याम्पस

इटहरी, सुनसरी

स्थापित : २०४५

(त्रिभुवन विश्वविद्यालयबाट सम्बन्धन प्राप्त)
व्यवस्थापन, मानविकी तथा शिक्षाशास्त्र सङ्काय

२०२५ - ५८१२००

५८००६४

प.सं.
च.नं.

मिति: २०७९।०२।२६

शोध निर्देशकको सिफारिस पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय जनता बहुमुखी क्याम्पस नेपाली शिक्षा विभागअन्तर्गत, इटहरी एमएड दोस्रो वर्षकी विद्यार्थी कविता रेग्मीले नेपा.शि. ५९८ पाठ्यांशको प्रयोजनार्थ प्रस्तुत 'इति' उपन्यासको शैलीवैज्ञानिक अध्ययन शीर्षकको शोधप्रस्ताव मेरा निर्देशनमा तयार पार्नुभएको हो। प्रस्तुत शोधपत्र सम्बन्धित तहका निमित्त उपयुक्त भएकाले आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि सिफारिस गर्दछु।

वि.सं. : २०७९/०२/२६

इ.सं. : ९ जून २०२२

.....
मदनराज बराल
शोध निर्देशक
नेपाली शिक्षा विभाग
जनता बहुमुखी क्याम्पस
इटहरी, सुनसरी

कृतज्ञता ज्ञापन

प्रस्तुत 'इति' उपन्यासको शैलीवैज्ञानिक अध्ययन शीर्षकमा शोधप्रस्ताव तयार पारिएको छ। प्रस्तुत शोधपत्र तयार गर्न एकलै सम्भव नहुने भएकाले यस्तो जटिल कार्यमा शीर्षक चयनदेखि लिएर शोधपत्र तयार पारून्जेलसम्म निरन्तर सहयोग एवम् निर्देशन दिनुहुने जनता बहुमुखी क्याम्पसका नेपाली विभागका गुरु श्री मदनराज बरालप्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्न चाहन्छु।

त्यसैगरी यस क्याम्पसका नेपाली भाषा शिक्षा विभागका सम्पूर्ण गुरुहरूप्रति हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु। त्यसैगरी जनता बहुमुखी क्याम्पसका शिक्षाशास्त्र सङ्काय प्रमुख, क्याम्पस प्रमुख एवम् क्याम्पस परिवारप्रति हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु।

उक्त शोधपत्र तयार पार्नका लागि आवश्यक पर्ने सामग्री उपलब्ध गराई सहयोग गर्नुहुने पुस्तकालय परिवार साथै मेरा मित्रहरूप्रति पनि हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु। त्यसैगरी मलाई प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष रूपमा सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्णमा हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु। शोधपत्रलाई टाइप गरिदिनु हुने आर. एस. ब्रदर्स बुक्स एण्ड स्टेशनरी लाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु।

अन्त्यमा यो शोधपत्र मूल्याङ्कनका लागि जनता बहुमुखी क्याम्पस शिक्षाशास्त्र सङ्काय अन्तर्गत नेपाली भाषा शिक्षा विभागमा पेश गर्दछु।

शोधार्थी

कविता रेग्मी

शोधसार

- शोधपत्रको शीर्षक : 'इति' उपन्यासको शैलीवैज्ञानिक अध्ययन
- शोध निर्देशक : मदनराज बराल
- शोधार्थी : कविता रेग्मी
- क्याम्पस विभाग : जनता बहुमुखी क्याम्पस, इटहरी, सुनसरी, नेपाली शिक्षा विभाग
- शैक्षिक वर्ष : २०६८/६९
- पृष्ठ सङ्ख्या : ५१
- अध्याय सङ्ख्या : पाँच
- समस्या कथन : कथानकका आधारमा 'इति' उपन्यास के कस्तो छ ? चरित्रका आधारमा 'इति' उपन्यास के कस्तो छ ?, चयनका आधारमा 'इति' उपन्यास के कस्तो छ ? विचलन र समानान्तरताका आधारमा 'इति' उपन्यास के कस्तो छ ? जस्ता समस्याहरू रहेका छन् ।
- उद्देश्य : कथानकका आधारमा 'इति' उपन्यासको विश्लेषण गर्नु, चरित्रका आधारमा 'इति' उपन्यासको विश्लेषण गर्नु, चयनका आधारमा 'इति' उपन्यासको अध्ययन तथा विश्लेषण गर्नु, विचलन र समानान्तरताका आधारमा 'इति' उपन्यासको विश्लेषण गर्नु जस्ता उद्देश्यहरू रहेका छन् ।
- शोधविधि : पुस्तकालयीय अध्ययन विधि र वर्णनात्मक एवं विश्लेषणात्मक विधि
- निष्कर्ष : उपन्यासको चयन, विचलन र समानान्तरताका आधारमा शैलीवैज्ञानिक अध्ययन विश्लेषण गर्दै चयनका आधारमा, तत्सम, तद्भव, आगन्तुक तीनै स्रोतबाट आएका शब्दहरूको चयन गरिएको छ । नाम, सर्वनाम, विशेषण, क्रियापद, क्रियाविशेषण, नामयोगी, संयोजक र निपातका आधारमा शब्द चयन गरिएको छ । यो कथामा बिन्दु चिह्न, प्रश्नसूचक चिह्न, विस्मयादिबोधक चिह्नको समुचित प्रयोग गरिएको छ भनी निष्कर्ष निकालिएको छ ।

विषय सूची

विषय	पृष्ठ सङ्ख्या
अध्याय एक : शोधपत्रको परिचय	
अध्ययनको पृष्ठभूमि	१
समस्या कथन	२
अध्ययनका उद्देश्यहरू	३
अध्ययनको औचित्य तथा महत्व	३
अध्ययनको परिसीमा	४
पारिभाषिक पद/पदावली	४
शोधपत्रको रूपरेखा	४
अध्याय दुई : पूर्वकार्यको समीक्षा तथा धारणात्मक संरचना	
पूर्वकार्यको समीक्षा	५
पूर्वकार्यको उपयोगिता र कार्यान्वयन	७
सैद्धान्तिक संरचना	९
अध्याय तीन : अध्ययनको प्रक्रिया र विधि	
अध्ययनको संरचना	१८
जनसङ्ख्या र नमुना	१८
तथ्याङ्क सङ्कलनका साधन	१८
तथ्याङ्क सङ्कलन प्रक्रिया	१८
तथ्याङ्क विश्लेषण र व्याख्या प्रक्रिया	१९
अध्याय चार : नतिजा/परिणाम	
उपन्यासको कथावस्तुको विश्लेषण	२०
‘इति’ उपन्यासको कथानक	२४
‘इति’ उपन्यासको चरित्र विश्लेषण	३३
भाषागत आधारमा ‘इति’ उपन्यासको शैलीवैज्ञानिक विश्लेषण	३६
अध्याय पाँच : निष्कर्ष तथा उपसंहार	
निष्कर्ष	५०
अध्ययनको उपयोगिता	५१
भावी अनुसन्धान पक्ष	५१
सन्दर्भसूची	

सङ्क्षिप्त रूप

क्र. सं.	=	क्रम सङ्ख्या
त्रि.वि.	=	त्रिभुवन विश्वविद्यालय
नं.	=	नम्बर
द. नं.	=	दर्ता नम्बर
वि. सं.	=	विक्रम संवत्

चिह्न सूची

;	=	अल्पविराम
,	=	अर्धविराम
“ ”	=	उद्घरण
()	=	कोष्ठक
:	=	निर्देशन
	=	पूर्णविराम
?	=	प्रश्नवाचक
-	=	योजक
!	=	विश्वयादि

तालिका सूची

तालिका नं. १

‘इति’ उपन्यासका पात्रहरूको शैलीवैज्ञानिक तालिका

३४

सन्दर्भसूची

- अधिकारी, हेमाङ्गराज र बट्टीविशाल भट्टराई (२०७०), **प्रयोगात्मक नेपाली शब्दकोश**, काठमाडौं: विद्यार्थी प्रकाशन प्रा.लि ।
- पौडेल, माधवप्रसाद (२०६९), **प्रयोगिक भागाविज्ञानका प्रमुख आयामहरू**, काठमाडौं: हेरिटेज पब्लिकेशन एन्ड डिस्ट्रिब्युटर्स प्रा.लि. ।
- बोहरा, हरिबहादुर (२०७३), **‘मणिपुरको चिठी’ उपन्यासको शैलीवैज्ञानिक अध्ययन** (अप्रकाशित स्नातकोत्तर शोधपत्र), त्रिभुवन विश्वविद्यालय कीर्तिपुर, नेपाली भाषा शिक्षा विभाग ।
- भण्डारी, पारसमणि, रामनाथ ओझा र डोलराज अर्याल (२०६८), **भाषिका अनुसन्धान विधि** (चौ.सं.) काठमाडौं: पिनाकल पब्लिकेशन प्रा.लि. ।
- भुजेल, ममता (२०७२), **‘लु’ उपन्यासको शैलीवैज्ञानिक अध्ययन** (अप्रकाशित शोधपत्र), जनता बहुमुखी क्याम्पस, शिक्षाशास्त्र सङ्काय नेपाली शिक्षा विभाग ।
- रावल, कर्णबहादुर (२०७३), **‘प्रेतकल्प’ उपन्यासको शैलीवैज्ञानिक अध्ययन** (अप्रकाशित शोधपत्र), त्रिभुवन विश्वविद्यालय कीर्तिपुर, नेपाली भाषा शिक्षा विभाग ।
- रेग्मी, ऋषिराज (२०७२), **विभाजित समय उपन्यासको शैलीवैज्ञानिक अध्ययन** (अप्रकाशित स्नातकोत्तर शोधपत्र), सुकुना बहुमुखी क्याम्पस मोरङ शिक्षाशास्त्र सङ्काय नेपाली विभाग ।
- लम्साल, रामचन्द्र, बासुदेव गौतम र गणेशराज अधिकारी (२०६७), **प्रायोगिक भाषाविज्ञान** (ते.सं.) काठमाडौं : भुँडीपुराण प्रकाशन ।
- शर्मा, मोहनराज (२०४८), **शैलीविज्ञान**, काठमाडौं : नेपाल राजकीय प्रज्ञा प्रतिष्ठान ।
- शर्मा, विष्णुप्रसाद (२०७०), **प्रायोगिक भाषाविज्ञान**, काठमाडौं : क्लेष्ट पब्लिकेशन प्रा.लि. ।
- सुवेदी, उमा (७३), **इति** काठमाडौं: अक्षर क्रिएशन्स ।